

בספרא דרב ייבא סבא הכי אמר, פתיב (דניאל
ד) בגזרת עירין פתגמא ומאמר
קדישין שאלתא, כל דינין דהאי עלמא, וכל
גזרין, וכל שאלתין, בלהו קיימי בחד
היכלא, דתמן תרין ושבעין סנהדרין מעיינין
בדינין דעלמא. וההוא היכלא אקרי היכל
זכותא, בגין, דכד דינין דינא, מהפכיין
בזכותא דבר נש בקדמיתא.

מה דלאו הכי, בדרגא דההוא סטרא אתרא,
דתמן איהו אתר דאקרי חוב"ה, בגין
דכל עובדוי דההוא אתר, דנחש אשת זנונים,
לא איהו אלא למהפכא בחובה דבר נש,
ולמלשן עבדא למאריה.

אינון דהיכלא דזכותא, אקרון מים מתוקים,
מים צלולין. אינון דהיכלא דחובה,
אקרון מיין מרירין, (במדבר ה) מי המרים
המאריים. בההוא היכלא דזכותא, לא קיימי
אלין תלת: בני, חיי, ומזוני. ולא ביההוא
אתר דחובה, לא במים מתיקן וצלילן, ולא
במים מרירין מלטטין.

וער דא, ישראל זרעי על כל מים, זרעא
קדישא דאולידו על כל מים, איהו,
דהא לאו נכון זרעא דילהון אלא לעילא. ועל
דא אוקמוה מארי מתניתין, בני חיי ומזוני,
לאו בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא
קדישא תליא מלתא, ואתר דא על כל מיא
איהו.

משלחי רגל השור והחמור, דלא אית לון
בההוא סטרא בישא כלום, ומשדרן
מנייהו כל חולקין בישין, ומתדפקין בההוא
סטרא טבא, דכל קדושין עלאין, שור וחמור
פד מזדווגן בחדא, תרין פגעין בישין אינון
לעלמא. שור: סטרא דדינא קשיא איהו,

בספרו של רב ייבא סבא כף
אמר, כתוב (דניאל ד) בגזרת
מלאכים דבר, ומאמר קדושים
שאלה. כל דיני העולם הזה וכל
הגזרות וכל הפקשות, כלם
עומדים בהיכל אחד ששם
שבעים ושנים סנהדרין מעיינים
בדיני העולם, ואותו היכל נקרא
היכל הזכות, משום שפשידינים
דין, מהפכים בזכות האדם
בראשונה.

מה שאין פן בדרגת אותו הצד
האחר, ששם הוא מקום שנקרא
חוב"ה, משום שכל מעשי אותו
המקום של נחש אשת זנונים
אינו אלא להפך בחטאו של
האדם, ולהלשין עבד לאדונו.

אותם של היכל הזכות נקראים
מים מתוקים, מים צלולים.
אותם של היכל החובה נקראים
מים מרירים, (במדבר ה) מי המרים
המאריים. באותו היכל הזכות
לא עומדים שלשת אלה: בנים,
חיים ומזונות. ולא באותו מקום
של חובה, ולא במים מתוקים
וצלולים, ולא במים מרירים
מאריים.

וער זה ישראל זרעים על כל
מים, זרע קדוש שהולידו על כל
מים הוא, שהרי לא נכון זרע
שלהם אלא למעלה. ולכן
פרשוה בעלי המשנה, בני
חיים ומזונות אין הדבר תלוי
בזכות, אלא הדבר תלוי במזל
הקדוש, ומקום זה הוא על כל
מים.

משלחי רגל השור והחמור,
שאין להם באותו צד הרע
כלום, ושולחים מהם כל
החלקים הרעים, ונדפקים
באותו הצד הטוב של כל
הקדשות העליונות. שור וחמור
כאשר הם מזדווגים כאחד, הם
שני פגעים רעים לעולם. שור

וְאֶת־בְּקוּתָא דְסֹטֵר קְדִישָׁא אִיהוּ. חֲמוּר: כַּד
אֶזְדְּוּג בְּהֵדִיָּה, דְּאִיהוּ מְסֹטְרָא אַחְרָא, תְּרִין
פְּגָעִין בִּישִׁין אֵינוּן לְעֶלְמָא.

וְעַל דָּא, שְׁמַעוּן תְּקַפָּא דְדִינָא קְשִׁיא הָוָה
בֵּיהּ, וְכַד מְזַדְּוּג בְּלוֹי כַּחְדָּא, לָא יְכִיל
עֲלֵמָא לְמַסְבֵּל, וּבְגִין כֵּן, (דְּבָרִים כ"ב) לָא תַחְרוּשׁ
בְּשׁוּר וּבַחְמוּר יַחְדּוּ. וְעַל דָּא, שְׁדַר יַעֲקֹב
לְעֶשׂו מֶלֶךְ דָּא, דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית ל"ב) וַיְהִי לִי שׁוּר
וְחֲמוּר. וְאִי לָאוּ דְמֵאִיף יַעֲקֹב גְּרַמִּיָּה, דְּחִילוּ
סְגִיָּא נִפְל בֵּיהּ בְּעֶשׂו.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מְצָרִים. בְּסַפְרָא דְרַב
הַמְּנוּנָא סָבֵא הָכִי אֲתָמֵר, מֵאִי דְכַתִּיב
וַיָּקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מְצָרִים, תָּא חֲזִי, כֹּל עַמִּין
דְּעֲלָמָא, וְכֹל מַלְכִין דְּעֲלָמָא, לָא אֲתַתְּקֹפוּ
בְּשׁוּלְטַנְיָהוּן, אֶלָּא בְּגִינְיָהוּ דִישְׂרָאֵל, מְצָרִים
לָא הוּוּ שְׁלֹטִין עַל כָּל עֲלָמָא, עַד דְּאָתוּ
יִשְׂרָאֵל, וְעָאלוּ תַמָּן בְּגִלּוּתָא, כְּדִין אֲתַתְּקֹפוּ
עַל שְׂאֵר עַמִּין דְּעֲלָמָא. בְּכַל לָא אֲתַתְּקֹפוּ עַל
כָּל עַמִּין דְּעֲלָמָא, אֶלָּא בְּגִין דִישְׂרָאֵל דְּלַהוּיִין
בְּגִלּוּתְהוּן. אֲדוּם לָא אֲתַתְּקֹפוּ עַל כָּל עַמִּין
דְּעֲלָמָא אֶלָּא בְּגִינְיָהוּ דִישְׂרָאֵל, דְּלַהוּיִין
בְּגִלּוּתְהוּן. דְּהָא עַמִּין אֲלִין בְּשַׁפְלוּתָא הוּוּ
בְּשְׂאֵר עַמִּין, וּמֵאִיכִין הוּוּ מְכַלְהוּ, וּבְגִין
יִשְׂרָאֵל אֲתַתְּקֹפוּ.

מְצָרִים: דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת כ') מִבֵּית עֲבָדִים. עֲבָדִים
אֲקֵרוּן מַמְשׁ, דְּהָא מְצָרִים בְּשַׁפְלוּתָא
דְּשְׂאֵר עַמִּין הוּוּ. בְּכַל: דְּכַתִּיב, (ישעיה כ"ג) הֲנָה
אֶרֶץ פְּשָׁדִים זֶה הָעָם לֹא הָיָה. אֲדוּם: דְּכַתִּיב,
(עֲבֹדִיה א') הִנֵּה קִטְן נִתְתִּיף בְּגוֹיִם בְּזוּי אֲתָהּ
מֵאֵד.

וּבְרַחוּ לָא נְטִלוּ תוּקְפָא אֶלָּא בְּגִינְיָהוּן
דִישְׂרָאֵל. דְּכַד יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּתְהוּן מִיַּד
יִשְׂרָאֵל. שְׁכַשְׁיִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּת שְׁלָהֶם, מִיַּד מִתְחַזְּקִים עַל כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים שְׁבַעוּלָם, מַה הַטַּעַם?

הוּא צַד הַדִּין הַקָּשָׁה, וְהוּא
נִדְבָק בְּצַד הַקָּדְשָׁה. הַחֲמוּר,
כְּשֶׁמְזַדְּוּג עִמוּ, שְׁהוּא מְצַד
הָאֲחֵר, הֵם שְׁנֵי פְּגָעִים רְעִים
לְעוֹלָם.

וְעַל זֶה שְׁמַעוּן הִנֵּה תִקְף הַדִּין
הַקָּשָׁה, וּכְשֶׁמְזַדְּוּג עִם לִוִי
כְּאַחַד, לֹא יְכוּל הָעוֹלָם לְסַבֵּל,
וּמִשּׁוּם כֵּן (דְּבָרִים כב) לֹא תַחְרוּשׁ
בְּשׁוּר וּבַחְמוּר יַחְדּוּ. וְעַל זֶה
שָׁלַח יַעֲקֹב לְעֶשׂו דְּבָר זֶה,
שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית לב) וַיְהִי לִי שׁוּר
וְחֲמוּר. וְאִם יַעֲקֹב לֹא הִנְמִיף
עֲצָמוּ, פַּחַד רַב הִנֵּה נוֹפֵל עַל
עֶשׂו.

וַיָּקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מְצָרִים.
בְּסַפְרוּ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבֵא כֵּן
נֹאמֵר, מַהוּ שְׁכַתוֹב וַיָּקָם מֶלֶךְ
חֲדָשׁ עַל מְצָרִים? בֵּא וּרְאֵה, כֹּל
עַמִּי הָעוֹלָם וְכֹל מַלְכֵי הָעוֹלָם
לֹא הִתְחַזְּקוּ בְּשַׁלְטוֹנָם אֶלָּא
בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל. מְצָרִים לֹא הָיוּ
שׁוּלְטִים עַל הָעוֹלָם עַד שְׁבָאוּ
יִשְׂרָאֵל וְנִכְנְסוּ שָׁם לְגִלּוּת, אֲזַי
הִתְחַזְּקוּ עַל שְׂאֵר עַמִּי הָעוֹלָם.
בְּכַל לֹא הִתְחַזְּקוּ עַל כָּל עַמִּי
הָעוֹלָם אֶלָּא בְּשִׁבִיל שִׁישְׂרָאֵל
יְהִי בְּגִלּוּת שְׁלָהֶם. אֲדוּם לֹא
הִתְחַזְּקוּ עַל כָּל עַמִּי הָעוֹלָם
אֶלָּא מִשּׁוּם שִׁישְׂרָאֵל יְהִי
בְּגִלּוּת שְׁלָהֶם. שְׁהָרִי עַמִּים אֱלוּ
הָיוּ בְּשַׁפְלוּת בְּשְׂאֵר הָעַמִּים,
וְנִמּוּכִים הָיוּ מִכָּלֶם, וּבְגִלּוּל
יִשְׂרָאֵל הִתְחַזְּקוּ.

מְצָרִים - שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת כ) מִבֵּית
עֲבָדִים. עֲבָדִים מַמְשׁ נִקְרְאוּ,
שְׁהָרִי מְצָרִים הָיוּ בְּשַׁפְלוּת שֶׁל
שְׂאֵר הָעַמִּים. בְּכַל - שְׁכַתוֹב
(ישעיה כג) הֲנָה אֶרֶץ פְּשָׁדִים זֶה
הָעָם לֹא הָיָה. אֲדוּם - שְׁכַתוֹב
(עֲבֹדִיה א) הִנֵּה קִטְן נִתְתִּיף בְּגוֹיִם
בְּזוּי אֲתָהּ מֵאֵד.

וּבְרַחוּ לֹא נְטִלוּ תִקְף אֶלָּא בְּגִלּוּל
יִשְׂרָאֵל. שְׁכַשְׁיִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּת שְׁלָהֶם, מִיַּד מִתְחַזְּקִים עַל כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים שְׁבַעוּלָם, מַה הַטַּעַם?

מתתקפי על כל שאר עמין דעלמא. מאי טעמא, בגין דישראל אינון בלחודדיהו, לקבל כל (ט"ו א) עמין דעלמא. פד עאלו ישראל בגלותא דמצרים, מיד הוה קימה למצרים, ואתתקף שולטנותא דלהון לעילא על כל שאר עמין, דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים, ויקם: קימה הוה לון, דאתתקף וקם ההוא ממנא שולטנא דמצרים, ואתייהיב ליה תוקפא ושלטנותא, על כל ממנן דשאר עמין דהא בקדמיתא אית שולטנותא לההוא ממנא דלעילא, ולבתר לעמא דיליה (דף ר"ע ב) דלתתא.

ובגין כך, ויקם מלך חדש על מצרים. דא הוא ממנא דלהון, חדש הוה, דעד יומא הדין לא הוה ליה שולטנא על שאר עמין, והשתא אתקם לשלטנא על כל שאר עמין דעלמא, וכדין אתקיים (משלי ל') תחת שלש רגזה ארץ תחת עבד פי ימלוך.

רבי חייא אמר, תלתין יומין עד לא ייתי תוקפא לעמא בארעא, או עד לא תיתי תבירו לעמא בארעא, מכרזי בעלמא ההוא מלה, ולזמנין דאתמסר ההוא מלה בפומא דרבייא, ולזמנין לאינון בני נשא דלית בהו דעתא ולזמנין דההוא מלה אתמסר בפומא דעופי ומכרזי בעלמא, ולית מאן דישיגח בהו. פד עמא זפאין, אתמסר ההוא מלה לאינון רישין זפאין דעלמא, בגין דיודיעו לון, ויתובון למאריהון, וכד לאו אינון זפאין, הוי כדקאמרן.

רבי אלעזר, הוה יתיב יומא חד אתרעא דלוד, והוה יתיב עמיה רבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי. אמר רבי יוסי אימא לכו,

משום שישראל הם לבדם כנגד כל עמי העולם. כשנכנסו ישראל לגלות מצרים, מיד היתה קימה למצרים, והתחזק שלטונם מעל כל שאר העמים, שכתוב ויקם מלך חדש על מצרים. ויקם - קימה היתה להם, שהתחזק וקם אותו ממנה השלטון של מצרים, ונתנו לו תקף ושלטון על כל ממני שאר העמים, שהרי בראשונה יש שלטון לאותו הממנה שלמעלה, ואחר כך לעם שלו שלמטה.

ומשום כך ויקם מלך חדש על מצרים. זהו הממנה שלהם, חדש היה, שעד היום הזה לא היה לו שלטון על שאר העמים, ועכשו הוקם לשלט על כל שאר עמי העולם, ואז התקיים (משלי ל') תחת שלוש רגזה ארץ, תחת עבד פי ימלוך.

רבי חייא אמר, שלשים יום עד שלא יבא תקף לעם בארץ, או עד שלא יבא שבר לעם בארץ, מכרזים בעולם על אותו הדבר, ולפעמים שגמסר הדבר בפי התינוקות, ולפעמים לאותם בני אדם חסרי דעת, ולפעמים נמסר אותו הדבר בפי העופות, ומכרזים בעולם, ואין מי שישגיח בהם. פשהעם הם צדיקים, נמסר אותו דבר לאותם ראשים צדיקים של העולם כדי שיודיעו להם וישוכו לרבונם, וכשאינם צדיקים, זה כפי שאמרנו.

רבי אלעזר היה יושב יום אחד על שער לוד, והיה יושב עמו רבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי. אמר רבי יוסי, אמר לכם מה שראיתי היום הזה בבקר קמתי באור, ראיתי עוף אחד שהיה טס

מה דחמית יומא דא. בצפרא קמית בנהורא, חמית חד עופא, דהוה

טאים זקף לעילא תלת זמני, ומאיך חד, ויהוה אמר, עלאי עלאי, ביומא דא טסי (ס"א דמוקים) רקיעין (לימנא) תלת ממנן זקפין שלטנין על ארעא, חד יתיב דלא יתיב, אעברו ליה בנורא דדליק, מעברין קיימיה, מעברין שלטניה, תלת סמכין שליטין עלאין, קיימין על עלמא.

רמינא לההוא עופא קלא, אמינא ליה עופא עופא, אימא לי תלת דקיימין ממנן, וחד דמעברין שלטניה, מאן אינון. רמא לי תלת גירין אלין מגדפא ימינא, ודין חד משמאלא, (ס"א ומגדפא שמאלא חד) ולא ידענא מאי רמינא.

נסיב להו רבי אלעזר, נחית להו לנחירו, נפק דמא מנחירו. אמר, ודאי תלת שלטני עממין קיימין ברומי בארעא, וזמינין למעבד גזרין בישין לישראל, מסטרא דרומאי. נסיב ההוא גירא דמגדפא שמאלא, ארח, ונפק אשתא אוכמא מגיה, אמר שלטנא דמצראי אעדיאו וזמין חד מלפא דרומאי, לאעברא בכל ארעא (ס"א דמצרים), ולמנאה במצרים רברבי תריסין, וסתיר בנין, ובני סתירין. (ס"א וזמין חד מלפא מאינון תלת דקאמרון למשלט כה וסתיר בנינא ובני כה בנינא) רמא לון ר' אלעזר לארעא, נפלו אלין תלת על חד דמסטרא שמאלא.

עד דהוו יתבי, אעבר חד ינוקא, ויהוה קארי (ישעיה י"ט) משא מצרים הגה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים. אעבר תניינא חבריה, ואמר, וארץ מצרים תהיה שממה. אעבר תליתאה חבריה, ואמר, ואבדה חכמת מצרים. חמו ההוא גירא דגדפא שמאלא דאתוקד, ותלת אחרנין דהוו עליה לא אתוקדן.

ועולה למעלה שלש פעמים, ומנמיך פעם אחת, והיה אומר: עליונים עליונים, ביום זה פורחים [דקקים] הרקיעים [למין] שלשה ממנים זקופים מושלים על הארץ, אחד יושב שלא יושב, העבירו אותו באש דולקת, מעבירים את קיומו, מעבירים את שלטונו. שלשה תומכים שליטים עליונים עומדים על העולם.

ורקתי לאותו עוף רגב עפר, ואמרתי לו: עוף עוף, אמר לי שלשה שעומדים ממנים ואחד שהעבירו שלטונו מי הם. זרק לי שלשה חצים מפנה ימינו, וזה אחד משמאל (ומפנה שמאל אחד), ולא ידעתי למה הוא רומז.

לקח אותם רבי אלעזר, הוריד אותם לנחיריו, ויצא דם מנחיריו. אמר, ודאי שלשה שליטי עמים עומדים ברומי בארץ ועתידים לעשות גזרות רעות לישראל מצד הרומאים. לקח אותו חץ מפנה שמאל, הריח, ויצאה אש שחורה ממנו. אמר, שלטון המצרים העבירו, ועתיד לעבר מלך אחד של הרומאים בכל הארץ (מצרים), ולמנות במצרים שרי מלחמה גדולים, וסותר בנין ובונה את הסתוריים. (ועתיד מלך אחד מאותם השלשה שאמרנו לשלט בה, וסותר בנינים ובונה בה בנינים) זרק אותם רבי אלעזר לארץ. נפלו שלשת אלה על האחד שמצד שמאל.

עד שהיו יושבים, עבר תינוק אחד והיה קורא, (ישעיה י"ט) משא מצרים הגה ה' רכב על עב קל ובא מצרים. עבר חברו השני ואמר, וארץ מצרים תהיה שממה. עבר חברו השלישי ואמר, ואבדה חכמת מצרים. ראו שאותו חץ של כנה שמאל נשרף, ושלשת האחרים שהיו עליו לא נשרפו.